

Jesus Uzkudun

«Langileak sindikatua ez badauka bizkartzain, jai dauka»

Disidentzia ez da gauza eroso. Hor da Jesus Uzkudun, CCOOko zuzendaritzako kidea, abertzale eta ez abertzaleen artean zangalatraba, gaztetatik langilearen alde lanean etengabe.

MIEL A. ELUSTONDO

Argazkiak: Dani Blanco

Jesus Uzkudun Illarramendi...

Manterola Garmendia! Donostiako Igaran jaioa, Pellotegi baserrian. Aiatik etorriak nituen gurasoak; Laurgaingo Ibarrolakoa aita, Zatarain Berrikoa ama. Etxean hazi nintzen 7 urte arte. Ondoren, morroi izan nintzen Matia asiloa zegoen Ixa baserrian 14 urte arte, familia Hernanira joan zen arte. Ibiltzeko gauza izan nintzenean hasi nintzen lanean, baserrian ohi denez. Hernanira joan ginen sasoiari, udan, morroi izan nintzen beste baserri batean. Ondoko udetan, fabrikari egin nuen lan, aitaren ondoan Olan zerrategian. Eskola profesionala bukatu [Lanbide Heziketa ikasketak], eta Urnietako Urma tailerrean lanean nintzen, 17 urte nituela.

Orbegozoko garaia?

Geroago. Aurretik, Gureola Scott-en aritu nintzen, hangoak ditut lehenengo esperientziak. Burgosko prozesua-eta. Geuk, gazteok, geratu genuen fabrika. Soldadutza egin orduko, Orbegozora joan ginen, Gureolan ez zegoen-eta erakundean sartzeko jendea inguratzetik. Eta Orbegozora. 22 urte izango nituen.

“Erakundean sartu”, esan duzu.

Aurrena kristau mugimenduan, auzoan, edo lan munduan ibili nintzen. Hortik, segituan sartu ginen erakundean, ETAko langile frontearen, ETA VI segituan. Esan zidaten: “Egin ezak, inork ez dik erakutsiko zer egin behar den!”. Eta hasi ginen, eta orain arte, beti ikasten. Leioak irekita edukitzea bezalakorik ez

dago horretarako. Batari eta besteari kasu egin, bideak saiatu... “Bide honetatik ez zegok!”, eta beste batetik saiatu.

Burgos garaia aipatu duzu, prozesua.

Propaganda banatzen genuen Burgoskoa baino lehen ere, barra-barra, nahiko agerian. Jendeak bazekien. Burgosko epaiketa garaian, egun haietan, fabrikako gerenteak esan ere egin zidan, ETAko propaganda banatzen nuela. “Nik ez!”. Bigarren solairuan ari nintzen makina konpontzen, Sanitarias atalean.

Nortasun agiria

Jesus Uzkudun (Donostia, 1949) Euskadiko CCOO sindikatuko kidea 1969ko klandestinitetik hona. 1982an ardura karguak hasi zen hartzen sindikatuari, eta 1996tik Euskadiko exekutibakoa da. Laneko Osasuna eta Ingurumena izan du ardura eta hortxe egin du borrokarik handiena, amianto, minbizia, silikosia, asma, gorrieria eta bestelako gaixotasunak azalera ekarri. Europako Agentziaren saria jaso zuen 2005ean, laneko zarataren kontrako kanpainaren barruan, gorrieria duten langileen alde egindako lanagatik: 6.000 kasu baino gehiago aztertu zituen. Askotan ageri izan da Egunkaria, 18/98, Udalbiltza edo Adierazi EH kasuetan inputatuen aldeko ekitaldietan. CCOO sindikatuko buruzagietan beterranoetakoa, gutxi egin liezaioke kontra Jesus Uzkuduni.

Emakumeak ziren han denak. “Bedeinkatua andre guztien artean” nintzen. Makina konpontzen ari nintzela, erreminta jaso, eta behera. Atzetik, makina guztiak gelditu zituzten. Bi langilek, ez zutela nahi. Joan ginen denok korruan eta itzali genizkien. Berrehun langiletik gora ginen, eta ehundik gora, emakumeak! Handik egunetara, gurekin lan egiten zuen lagun bat atxilotu zuten. Beldurra pasatu genuen, baina aurrera.

Beldurra bizi zenuten Francoren sasoian...

Beldurra pasatu ez zuela esaten duena, txoro galanta! Beldurra, eta eztarria lehor, behin baino gehiagotan. 1974an bertan, Puig Antich katalana hil ondoren, polizia atzetik nituela, alde egin behar izan nuen, andrearekin batera. Aberri Eguna eta geroko kontuak. Bi urte pasa nituen Gasteizen, klandestino. Han, borrokatzea posible zela ikasi nuen, eta erakutsi ere bai. Behin esan nion: “Bihar ez bazarete manifestazioan hasten, fuera erakundetik!”, eta irten ziren, eta jendea haien atzetik! Eta gustura! Hurrengo egunerako berriz geratu ziren. Hura ilusioa! Gure lana hobeto planifikatzen ikasi nuen han.

1976, martxoak 3.

Goizeko ordu batean, San Frantzisko elizako komunikatua ekarri zidaten. “Gauerdirako ekartzen ez badute, ohera!” esan zidaten. Ordu batean ekarri zuten, eta goizeko bostetarako industri poligono guztietan zegoen propaganda. Arturo del Valek, Iñaki Uribarrik zer edo zer idatzi dute, baina haren historia osoa idatzi gabe dago oraindik. Erabat erretiratzen naizenean, orduantxe. Kar, kar, kar.

Langilea mugitzea erraz zen orduan?

Gaske jendea airean inguratzen genuen. Erraza ez zen, hala ere. Martxoaren 3koa gertatu eta astebetera, bilera bat, klandestino. Gaueko hamaiketan irten ginen bilertatik. Nirekin batera, andrea eta Arrasateko bat. Inguruan, polizia-autoa ikusi genuen. “Goazen Bar Txokora”, esan genion andreak eta biok Arrasatekoari. Sartu tabernara eta komunera gure laguna. Eta, orduantxe, polizia tabernara. Dokumentazio eske hasi ziren tabernan geundenoi. Nik tripak airean, propaganda paper pila neraman, eta barneko egiturarenak ere bai. Hura harrapatu izan balute, akabo! Hasi dira agiriak eskatzeko, lehenengo bati, gero besteari... Hirugarrena, nire emaztea, andre bakarra tabernan. Dokumentazioa aztertu eta “Hernanikoa”. Andreak kristoren beldurra, ni korrika noiz hasiko ote nintzen. Eta orduan, polizia esan zion: “Senar-emazteak gara”. Eta polizia: “Senar-emazteak?”. Nire agi-

rietan, “Iñaki Fran...”, bizkaitarra. Faltsua papera, helbidea ere ezin genuen eman. Galdetu ere ez: “Utzi senar-emazteei joaten” esan zuen poliziak. Horrelaxe libratu ginen. Beste guztiak poliziak eramane zituen. Komunean sartu zena hantxe geratu zen, atea itxita. Leihotik irten zen. Istorioak! Kar, kar, kar.

Zenbat istorio, ezta?

Denak kontatzen hasiko bagina, egunak argituko luke bitartean. Batzuk istorio politak. Lagunartea dut orduko oroitzapen ederrera. Bestela, beldurra, diru eskasia... Gasteizen, bi urtean sei etxebizitza ezagutu genituen. Sei etxebizitza! Gasteizkoak bertakoak baino hobeto ezagutzen nituen auzo guztiak.

Sindikalistatzat zenuen zeure burua?

Langile iraultzailea nintzen.

Eta gaur egun?

Baita ere.

Zure titulua, berriz, “Jesus Uzkudun, sindikalista”.

Beti hortxe jardun naizelako. Gasteiztik Donostiara etortzeko garaia iritsi zenean, han bertan geratzea proposatu zidaten, Araban. Politikari karrera egingo nuen, seguru asko...

Politikari karrera, ona litzateke?

Politika ez da txarra.

Politikariez ari naiz...

Denetarik dago. Denetarik ezagutzen dut. Gainera, beti esan dut, sindikalismoa politikaz kutsatu behar dugula, eta alderantziz, politika sindikalismoz.

Nola egin hori?

Gure ordezkariak langileekin harremanetan jarritz lortuko genuke, politikarien arteko eztabaidak langile artera eramanez.

Euskadi Nafarroa

“Euskadiko eta Nafarroako sindikatua ginen, Estatuko CC00orekin konfederazioan, nafarrek apartatzea erabaki zuten arte. Jo nuen Nafarroara, batera segitzeko, baina ez nuen lagun askorik bilatu. Harrezkero, dagoen lekuan dago bakoitza”.

Robot lana

“Lanak duintasuna ematen dio langileari, eta hura hil ere bai. Frankismoan hazi ginen, lan txarretan jarduteko kultura itsatsi zitzaigun, txanpon batzuen truke osasuna saldu genuen. Lanera joan beharra daukagu, baina lan egiteko era aldatu behar dugu. Ezin da langile bat ekologismoaren edo euskararen alde jardun, zortzi ordu baino gehiago robot lanean eman eta gero”.

Inon egiten da hori? Nork zuzenduko luke eztabaida?

Zenbait lekutan egiten da. Grezia bidea erakusten ari da. Edo Egipto. Edo Latinoamerika... Sindikatuko kideek esan izan didate, Suedian, edo Finlandian, ministroa langile batzarrean, argibideak ematen, eta egurrean! Hemen, berriz, lekutan gaude.

Sindikatuari lekua kendu dio gizarte mugimenduak?

Bi mundu dira, bata bestearen osagarri. Lehengo sindikatuak pentsatu izan zuen bera dena zela, baina zaila da sindikatuak maila guztietan erantzutea. Langileak sindikatu antolatzen dira, beren arazoak konpontzeko. Lan arazoak, batik bat. Sindikalistak ez du sindikalista bakarrik izan behar, beste txartel eta konpromiso asko eduki behar ditu. Gizarte mugimenduetakoak, eta beste.

Langilearen lan arazoak konpontzeko dago sindikatua, esan duzunez. Izan lan-hitzarmena, lan baldintzak, osasuna...

Herri honetan gehiegitan nahastu dira sindikatua eta partidu politikoa. Plano ezberdinetan ari dira, ordea. Sindikatuak langileen arazoak konpondu behar ditu. Politikariek lan erraza dute: honetaz eta hartaz eztabaidan jardun. Sindikatuak gero eta afiliatu gehiago behar ditu, bestela ez dute errespetatuko. Langileak ez badu bizkartzainik, sindikaturik, jai dauka.

Gazteak sinesten du sindikatuari?

Bai eta ez. Balioak aldatzen ari dira, etorkizuna aldatzeko esperantza galdu egin da neurri handi batean. Sinesmen hori galdu da, berreskuratu egin behar da. Oraingo egoeran, beharrezkoa da balio horiek berreskuratzea, eta uste dut horixe landu behar dugula.

Zer da sindikalista izatea CC00n, langile batzordeetan?

Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Zerbitzuak 2003an abiarazitako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Orentzat). Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntzari esker urterik urte osatuz doa ZIO bilduma.

Zientziara hurbiltzeko liburu erakargarri eta erabilgarriak eskainiz, euskara eta jakintza uztarturik jartzen dira edonoren esku.

BIZKAIA
BIZIA

Belarri onak edukitzea, sudur ona, pentsaera politiko ezberdina duenarekin elkarlanean jardutea, arazoa igarri eta erantzun egokia emateko. Gainera, odolberoa izan behar da, injustiziei aurre egiteko, eta nork bere indarrak ondo gestionatu behar ditu, ez gaztetan egiten genuena, eup!, eta aurrera.

Zer da CCOOko sindikalista izatea Euskadin?

Konplikatuagoa! Batzuek mugari naizela esaten didate, “mugakide” esaten dut nik, batetik bestera nabilelako. Nire ustez, sindikatuen arteko fronteak izatea da gure akatsik handiena. Hondamendi hutsa. ETA VI.ekoa izan nintzen, troskista, gauza bat irakurrita batez ere. Internazionalismoa-eta, bai, baina, hori baino gehiago, langile fronte batua, III. Internazionaleko laugarren kongresua. “Hementxe zegok, hortik jo behar diagul” izan zen niretzat. Ezin da gure herri honetan erreformen aurka edo halako politika baten aurka jo, esanez “ez, ni zuekin ez noa”. Hori antzerki egitea da, arazoei erantzuteko borondaterik ez izatea. Azkeneko greban garbi ikusi zen hori. Denok batera egoteak –batuta edo elkartuta, batera behintzat–, ilusioa eta konfiantza ematen du. Hori ez badago, *kaputo!* Nahitaezkoa da zubi lana, elkarlana bultzatzeko. Elkarlanik ez bada, ez arazo soziala ez nazionala konpontzeko pausorik emango da. Arazo nazionala konpontzeko ere akordio zeharra behar da.

Zer diote honetaz sindikatu abertzaleetako arduradunek?

Oraindik orain, eztabaida bat Hamaika telebistan: LAB, STEE-EILAS eta gu. ELAren beste eztabaida bat izatea eskatu zidaten. “Saria, lortzen baldin baduzu”, halaxe esan nien. Batek ez badu eztabaidatu nahi, zerbait du ezkutatzeko. Horrela da. ELAk ez du eztabaidatu nahi gurekin. Beste kasu bat, nire arloari dagokiona. Duela hamar, hamabost urte, Prebentzio Legea atera zenean, akordatzan naiz esan niola ESK-ko lagun bati: “Hi, istripua gertatu bezain agudo, erantzun baterakoia”, eta akordioa egin genuen. Joan ginen ELAkoengana, eta “ez! Guk ez dugu horretan parte hartuko. Nahi duena, datorrela gurekin”. Zer pentsatzen zuten, gu geldirik

AZKEN HITZA

Euskara

“Askorekin hitz egiten dut euskaraz CCOOn. Unai Sordo, gure idazkaria, euskaldun berria da, adibidez. Baditugu, bai, euskaldunak. Esate baterako, euskara plana abiarazi nuen CCOOn, gainerako sindikatuetan inork baino lehen. Ibarretxeren azken agintaldian, Euskararen Aholku Batzordeko kide izan nintzen”.

egongo ginela? Zer ekarri du horrek? Lotsagarrikeria: langile bat hil, eta protestan, bi pankarta! Maila horretan LABek, ELAk, edo jaungoiko bedekintuak, gu salduta gaudela esaten badu, gezurra esaten ari da, ez dute sinesgarritasunik. Hor dago frogia, gure eguneroko lana eta ekintza.

Langilearen aldeko lan eta ekintza.

Hortxe gozatzen dut nik: minbizia, gorrieria, asma... Osasungintza izan da nire ekintza sindikala. 1982an Gipuzkoako Lan Osasuneko buru izendatu ninduen sindikatuak, eta harrezkerro, egin du euria. Sasoi hartan, Orbegozon, urtean hildako bat izaten genuen, gutxienez. Elbarrituak, makina bat. Iraultza egin genuen: Seguritate eta Higiene batzordea bost langilek osatzen zuten hogeita hamahiruk osatzera igaro ginen. Huraxe bai, iraultza! Lan istripuak gutxitzeko erabateko pausoa izan zen. Laneko gaixotasunari ez genion askorik begiratzen, poliki-poliki ikasi genuen horretan ere. Lan osasunak txoratuta nengoela esan izan

zidaten, baina uste dut beste kutsu bat eman diodala sindikalismoari. Amiantoa, silikosia, gorrieria... Gaixotasun horiek ez dira segituan agertzen. Gaur egun, Euskadi puntan dago Estatuan, minbizi eta silikosi kasuetan. Kasu ezagutuak, aitortuak. Zakur zaharra behar da horiei antzemateko, eta gaixotasunak errekonozitzeko pausoak emateko. Abokatuak? Epaitegirako dira onak, ez beste ezertarako! Gaixo dagoen langileak sindikatua behar du atzean. Mutuak, gizarte segurantzak... aurka egingo diote. Milaka eta milaka kasu aztertu izan ez banitu, ez ginateke oraingo egoeran egongo. Sindikatuen pankarta eta protestak beharrezkoak dira, baina langile bakoitzaren kasua gestionatzea da inportantea.

Are gehiago krisi garaian.

Langileen indarrari eutsi, horixe da lehena. Eta murrizketei nola erantzun ondo pentsatu. Borroka egin behar da. Askok esaten dute: “Bada, beste greba bat”. Bai, eta hurrengoan hiru egun? Gauzak ondo neurtu behar dira, eta langileak badaki greba batek zenbat kostatzen duen poltsikoan. Txorakeria gutxi! ■

